

Umowa zlecenia

Informacje ogólne

Istota umowy

Przez umowę zlecenia zleceniobiorca zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla zleceniodawcy. Tak wąsko rzecz ujmie Kodeks cywilny, lecz jednocześnie każe on odpowiednio stosować do umów o świadczenie usług nieuregulowanych innymi przepisami przepisy o zleceniu. To powoduje, że w praktyce o wiele częściej zawierane są umowy o świadczenie usług nazywane zleceniem niż kontrakty o dokonanie czynności prawnych będące zleceniem w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Skutki

Wszelkie czynności dokonane przez przyjmującego zlecenie mogą rodzić skutki bezpośrednio dla zleceniodawcy, ale nie ma też przeszkód, by zleceniobiorca działał w imieniu własnym, a jedynie na rachunek zleceniodawcy.

Wynagrodzenie

Zlecenie nie musi być umową odpłatną (z umowy stron lub z okoliczności może wynikać nieodpłatny charakter zlecenia), choć Kodeks cywilny jako regułę przyjmuje, że zleceniobiorcy należy się wynagrodzenie. Przy zleceniu nieodpłatnym zleceniobiorca nie może postępować dowolnie lub wbrew ustalonym regułom.

Jeśli nie ma obowiązującej taryfy ani nie umówiono się co do kwoty, zleceniodawca winien jest zapłatę odpowiadającą wykonanej pracy. W zasadzie zleceniobiorca powinien dostać swoje pieniądze dopiero po wykonaniu zlecenia.

ZAPAMIĘTAJ

Zarówno zleceniodawcą, jak i zleceniobiorcą może być i osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej, i przedsiębiorca zorganizowany w dowolnej formie prawnej (od wpisanego do ewidencji działalności gospodarczej po spółkę akcyjną, spółdzielnię czy przedsiębiorstwo państwowe).

GP RADZI

Zleceniodawca nie powinien próbować podporządkować sobie zleceniobiorcy, tak jakby ten był jego pracownikiem. Z istoty zlecenia wynika bowiem, że zleceniobiorca nie musi wykonywać umowy u zleceniodawcy ani nawet – co do zasady – w miejscu i czasie przez niego wyznaczonym (jeśli nie wynika to z istoty zlecenia – np. inaczej jest w razie remontu mieszkania zleceniodawcy albo gdy wynika to z umowy), ani tym bardziej pod jego kierownictwem. Zlecając jakieś czynności należy dawać zleceniobiorcy jedynie wskazówki co do sposobu świadczonej przez niego usługi.

Zwrot wydatków

Zleceniodawca powinien zwrócić zleceniobiorcy wydatki, które ten poczynił, by należycie wykonać zlecenie (wraz z ustawowymi odsetkami). Powinien też zwolnić zleceniodawcę ze zobowiązań, jakie zaciągnął on w imieniu własnym (zleceniodawca może np. zapłacić w sklepie za farbę, którą wziął na kredyt malarz pokojowy remontujący jego mieszkanie). Przyjmującemu zlecenie nie wolno jednak używać we własnym interesie rzeczy ani pieniędzy zleceniodawcy.

Podzlecenie

Przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy wynika to z umowy lub ze zwyczaju, a także gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. I jeśli w którymś z takich przypadków zleceniobiorca zawiadomi niezwłocznie zleceniodawcę o personaliach i miejscu zamieszkania swego zastępcy, to w razie problemów z wykonaniem pracy odpowiada tylko za zły wybór osoby. Zastępca natomiast zawsze jest odpowiedzialny za wykonanie zlecenia zarówno wobec przyjmującego zlecenie, jak i wobec dającego.

W razie nielegalnego podzlecenia (gdy umowa je wyklucza), a także gdy zleceniobiorca nie zawiadomił w porę zleceniodawcy o zastępstwie, to i zleceniobiorca, i zastępca ponoszą pełną, solidarną odpowiedzialność wobec dającego zlecenie.

ZAPAMIĘTAJ

Umowa zlecenia jest umową starannego działania, nie rezultatu (jak np. umowa o dzieło). Tym samym przy zleceniu ważne jest samo postępowanie i nastawienie zleceniobiorcy, mniej wynik, który czasem nawet trudno przewidzieć (np. w sytuacji, w której zawarto umowę nie wiadomo, czy pracownicy zleceniodawcy nauczą się obsługi programów komputerowych, ważne jest jednak, by zleceniobiorca rzetelnie starał się ich nauczyć).

GP RADZI

Jeśli zlecającemu pracę zależy na konkretnym rezultacie (np. na namalowaniu obrazu, a nie na uczeniu dziecka malarstwa), to lepiej, jeśli zawrze z wykonawcą umowę o dzieło, a nie umowę zlecenia.

Wypowiedzenie

Dający zlecenie, podobnie jak i przyjmujący, mogą je wypowiedzieć w każdym czasie, ze skutkiem natychmiastowym. Jest to bowiem stosunek oparty na zaufaniu kontrahentów. Zleceniodawca musi tylko zwrócić zleceniobiorcy nakłady (czyli np. wydatki, które ten dotychczas poniósł) i zapłacić za dotychczasowe czynności. Jeśli natomiast wypowiedzenie przez zleceniodawcę nastąpiło bez ważnego powodu, powinien on naprawić szkodę.

Zleceniobiorca wypowiedziawszy płatne zlecenie bez ważnego powodu jest odpowiedzialny także za szkodę, jaką w ten sposób wyrządził.

PULAPKI

Żadna ze stron zlecenia nie może zrzec się prawa do wypowiedzenia umowy z ważnych powodów. I nawet gdyby pojawił się taki zapis w umowie, byłby nieważny.

Wygaśnięcie umowy

Na ogół zlecenie wygasa na skutek wykonania zleconej usługi. Jeśli strony nie postanowią inaczej, nie wygasa ono nawet wskutek śmierci zleceniodawcy. Zawsze jednak wygasa wraz ze śmiercią zleceniobiorcy.

PULAPKI

Śmierć przyjmującego zlecenie, po dokonaniu przez niego zleconej mu czynności nie powoduje wygaśnięcia całej umowy zlecenia. Nie pozbawia też dającego zlecenie tego, co zostało dla niego nabyte, w wykonaniu umowy zlecenia przez przyjmującego zlecenie (także gdy działa w imieniu własnym). Wynikające z dokonania zleconej czynności obowiązki, w szczególności obowiązek przeniesienia

nabytego prawa na dającego zlecenie, przechodzą na spadkobierców przyjmującego zlecenie. Określone zakresem tych obowiązków świadczenia mogą być dochodzone od tych spadkobierców.

Jak przygotować umowę

Krok 1

DATA I STRONY. Po to, by było wiadomo, kto z kim się umawia, prócz daty, w której następuje porozumienie, trzeba ustalić personalia i adresy stron. Warto też zapisać numery indywidualizujące strony: NIP, REGON lub PESEL, a także oznaczenie dokumentów, jakimi się posługują (np. dowód osobisty, wypis z rejestru przedsiębiorców).

Krok 2

PRZEDMIOT. Należy precyzyjnie określić, jaką czynność czy czynności ma wykonać zleceniobiorca, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami obu stron umowy.

Krok 3

WYKONANIE, KOSZTY, MIEJSCE. Nie powinno się zostawiać nieścisłości w sprawach tak ważnych, jak ewentualne posłużenie się przy wykonywaniu zlecenia kimś trzecim. Jeśli zleceniodawcy zależy na osobistym staraniu zleceniobiorcy, to dla podkreślenia warto to zapisać, mimo że zasadą jest właśnie osobiste wykonywanie zleceń. Należy również ustalić, za czyje pieniądze pracuje na bieżąco zleceniobiorca – czy zleceniodawca da mu zaliczkę, kiedy zwróci wydatki, do jakiej kwoty itp. Równie istotne jest określenie miejsca wykonywania usługi.

Jeżeli wymaga tego charakter zlecenia, dobrze jest wpisać obowiązki zleceniodawcy, który może ponosić pewne wydatki – np. aby możliwe było wykonanie zlecenia, musi wpłacić zaliczkę.

GP RADZI

Zapisu, że zleceniobiorca zobowiązuje się wykonać zlecenie osobiście, można w umowie nie umieszczać nawet wówczas, gdy zleceniodawca oczekuje takiego właśnie wykonania usługi, ponieważ zgodnie z Kodeksem cywilnym przyjmujący zlecenie może powierzyć jego wykonanie osobie trzeciej tylko wtedy, gdy wynika to z umowy, zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. Jednak zapis podkreślający intencję zleceniodawcy co do osobistego działania zleceniobiorcy ma tę zaletę, że ucina wszelkie niejasności. Gdyby natomiast wola stron była odmienna, należałoby postanowić, że zleceniobiorcy wolno posłużyć się innymi osobami (np. pracownikami).

Krok 4

ZAPŁATA. Jeśli zlecenie jest odpłatne (może być nieodpłatne, o ile strony tak się umówią), to w zasadzie wynagrodzenie należy się dopiero po wykonaniu zlecenia. Strony mogą jednak postanowić inaczej. Warto też ustalić – prócz terminu zapłaty – w jaki sposób należna kwota trafi do zleceniobiorcy (zapłata do ręki lub np. przelewem na określone konto bankowe).

Krok 5

DODATKOWE POSTANOWIENIA. Jeśli strony umawiają się na piśmie, to czasem któraś z nich proponuje, by ewentualne zmiany też miały formę pisemną pod rygorem nieważności. Wolno i najczęściej warto się tak umawiać. Gdyby jednak takiego uszczegółowienia zabrakło, to w razie niezachowania formy pisemnej przy dokonywaniu zmian, w razie sporu, sąd uznałby, że forma szczególna została zastrzeżona wyłącznie dla celów dowodowych. Tym samym zmiany byłyby ważne.

GP RADZI

Postanowienia mówiące o stosowaniu powszechnie obowiązującego prawa w kwestiach nieuregulowanych umową są w zasadzie zbędne, bo i bez nich tak by było, tyle że zwyczajowo strony umów starają się uświadomić sobie wzajemnie tę oczywistość.

Krok 6

PODPISY Jeśli umowa jest pisemna, nie wolno zapomnieć o złożeniu pod nią podpisów przez obie strony. Podpisy muszą być własnoręczne i powinny zawierać co najmniej nazwisko.

Formalności

Składki na ZUS

Choć nie ma takiego obowiązku, zawsze lepiej jest utrwalić prawa i obowiązki obu stron na piśmie, chociażby dla uniknięcia ewentualnych nieporozumień przy wykonywaniu zlecenia i w chwili wypłaty wynagrodzenia.

Z racji powszechności zleceń przy świadczeniu usług podlegają one ubezpieczeniom społecznym. Osoby fizyczne wykonujące pracę na podstawie umów zlecenia, a także na podstawie innych umów, do których stosuje się przepisy o zleceniu, obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne, zaś wypadkowe należy zapłacić tylko wtedy, gdy zleceniobiorca wykonuje usługę w siedzibie zleceniobiorcy. Jedynie uczniowie i studenci, którzy nie skończyli jeszcze 26 lat, są zwolnieni ze składek od zlecenia.

ZAPAMIĘTAJ

Obowiązek ubezpieczeniowy spoczywa na zleceniobiorcy, lecz zgłoszenie do ubezpieczenia i odprowadzanie składki ciąży – podobnie jak w wypadku umów o pracę – na zleceniodawcy.

Inaczej jest, gdy umowę zlecenia zawierają między sobą dwa podmioty gospodarcze, a usługa mieści się w zakresie działalności przedsiębiorstwa zleceniobiorcy. Wówczas nie ma mowy o płaceniu składek od konkretnej umowy zlecenia (zleceniobiorca płaci za siebie ZUS-owskie składki jako przedsiębiorca).

Podatki

Od umów zlecenia zleceniobiorca płaci podatek dochodowy. Tak więc osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, a także jednostki niemające osobowości prawnej (np. osobowe spółki handlowe, takie jak spółka jawna) oraz osoby prawne, które płacą za zlecenia osobom fizycznym mieszkającym stale w RP, obowiązane są – jako płatnicy – do pobrania i odprowadzenia do urzędu skarbowego zaliczki na podatek dochodowy.

Zaliczki pobierane są w wysokości 19 proc. należności pomniejszonej o koszty uzyskania przychodów, a także o składki potrącone przez płatnika w danym miesiącu na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe. Przychody objęte obowiązkiem poboru zaliczki określone są ryczałtowo, ponieważ bardzo trudno jest policzyć faktycznie poniesione koszty. Jeśli natomiast chodzi o opodatkowanie podatkiem od towarów i usług, to jeżeli zleceniodawca ponosi odpowiedzialność za działania zleceniobiorcy, to wtedy nie są to usługi w rozumieniu ustawy o VAT. Tym samym nie podlegają opodatkowaniu tym podatkiem. Chodzi o sytuacje, kiedy między usługodawcą a usługobiorcą powstaje stosunek prawny podobny do stosunku pracy. We wszystkich innych przypadkach działalność wykonywana osobiście, a więc i umowy zlecenia podlegają VAT. Od 2007 r. zmiana może polegać na wpisaniu do ustawy o VAT warunków wynikających z VI Dyrektywy VAT i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Zostaną w ten sposób wyartykułowane przypadki, które można określać jako stosunek prawny analogiczny do stosunku pracy.

PODSTAWA PRAWNA

- **Art. 734 do art. 751 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn.zm.),**

Dobromiła Niedzielska-Jakubczyk